

MAGYAR KÖNYV-SZEMLÉ

KÖZREBOCSÁTJA

A M. NEMZETI MŰZEUM
KÖNYVTÁRA.

BUDAPEST.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ HIVATALA.

1879.

A MÁSODIK FÜZET TARTALMA:

Szilágyi Sándor: XVI. századbéli magyar zenészeti író.	Lap. 67—69.
Csontos János: Aranyasi Gellértfi Janos codex 1462— 1473-ból.	69—83.
Fraknoi Vilmos: Két magyarországi Pontificale a XV. századból.	83—88.
Rómer Flóris: Várad helye a magyar könyvészeti iro- dalomban.	89—93.
Dr. Ballagi Aladár: Felvidéki könyvtár-buvarlatok.	93—102.
Harmath Károly: Egy hazánkat érdeklő német ősnym- tatvány.	103—106.
Vegyes közlemények	106—112.
A magyar irodalom 1879-ben	XXXV—XXXV.
Hazai nem magyar irodalom	XLVI—XLVIII.
Hazánkat érdeklő külföldi munkák	XLVIII—XLIX.

MAGYAR KÖNYV-SZEMLE.

A Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára ezen cím alatt folyo-
iratot indított meg, mely a magyarországi könyvészet és a hazai
könyvtárak közlönye óhaját leenni.

Közölni fog a régibb magyarországi bibliographia körébe tartozó
értekezéseket és az újabb felfedezésekről szóló értesítéseket, ismer-
tetni fogja a hazai könyvtáraknak történetét, szervezetét, nevezetesebb
tudományos kincseit és szerzeményeit. Továbbá összeállítja a magyar-
országi sajtó irodalmi érdekű termékeinek és a hazánkat érdeklő
külföldi munkáknak lehetőleg teljes és pontos jegyzékét.

Készséggel megnyitja hasábjait a könyvtárnokok és könyvgyűj-
tők felszólásainak, javaslatainak és kérdéseinek; számít mindazoknak
szives közreműködésére, kiket hivatalos állásuk és irodalmi foglalko-
zásuk ezen térre vezet.

A »Könyv-Szemle« megjelenik évenként 30 ívnyi terjedele-
ben, két-havi füzetekben, több műmelléklettel díszes kiállításban.

Előfizetési ára egész évre bérmentes szétküldéssel együtt
2 frt 40 kr.

Az első évfolyam elfogyott; a második és harmadik folyam
a rendes évi áron még kapható.

Az előfizetési pénzek Knoll Károly urhoz, a M. Tud. Aka-
démia könyvkiadó hivatalába, vagy a legközelebbi könyvkereske-
désbe, egyéb küldemények és irodalmi közlemények a Magyar
Nemzeti Múzeum könyvtárába küldendők.

XVI. SZÁZADBELI MAGYAR ZENÉSZETI ÍRÓ.

Közli: Szilágyi Sándor.

A »Magyar Könyvszemle« 1876. évf. 292-ik lapján Bartalus István ismertet két XVI-ik századi magyar zeneírót. A szerkesztő ez ismertetés folytán azon óhajtását nyilvánítja, hogy ha a hazai könyvtárak közül valamelyikben az ismertetett ritka munkák megvolnának, hozzák ezt az illetők a Könyvszemle útján köz-tudomásra.

A két könyv — Münzer és Bakfark munkái — közül az első és pedig a régibb, a Münzeré, meg van az egyetemi könyvtár egyik colligatumában. Sőt miután Bartalus úr értesítése szerint a krakai példány 23 levélből, az egyetemi könyvtaré pedig 24 levélből áll, s az utolsón a colophon is olvasható, azt mondhatjuk, hogy teljesen meg van.

A könyv címe:

Epithoma vtriusque
Musices practice Ste

phani Monetari Cremniciani recenter in florentissima Cracouiae
ad emolumentum pleriq(ue) harmonice virtutis tyronibusq(ue) ex
actissime contextum.

Eddig a címlap veres betűvel van nyomva. Azután következik egy meglehetősen gyarló metszetű kép: egy bolt-iven belől álló hat zenész éneklő egy előttük álló cottáról: in Gottes Namen faren vir seiner. E képen a fekete nyomás felé még zöld nyomás is van alkalmazva. Az ének alatt következő vers olvasható (de ez már kevéssé rongált) fekete nyomással:

Aspera Poconides ceperunt struere rostra
Ridebant quando carmina Castalidum

Ergo nephande caue doctrinam Zoyle tantam
 Carpere ne fias tu quoque Pica loquax
 Hec etenim auctorūm preceptis eruta mille
 Dulcia Gorgonei munera fontis habet.

A három következő igen csinosan metszett s vastag oldal-keretekkel van összefoglalva. A címlap hátán kezdődik az ajánlat gróf Thurzó György kamaragrófnak, melyet, minthogy Bartalus tüzetesen ismertetett, mellőzöm. Csak azt emelem ki, hogy szerző e művét benne »*primarium nostrum munus*«-nak nevezi, s azzal fenyegeti, hogy ha megtetszik, több munkát is fog neki ajánlani. Thurzó a következő évben meghalván, nem lett alkalma ígérését beváltani. Az ajánlat elején levő kezdőbetű domború címerpaizsban a Thurzó család jelvényeit tünteti fel.

A harmadik lap közepén kezdődik a »*Prologus in musicen*« s átmegy a 4-ik lapra, melyet a bártfai Eck Bálint verse tölt be, 11 *dystichon*, következő címmel ellátva:

Exhortatio ad Lectorem Valentini Eckij Philyripolitani.

Az 5-ik számozatlan lapon kezdődnek a fejezetek. Az első rész 13, s a második könyv »*de figuratiue musices institutione*« 12 fejezetből áll. Az első könyv első fejezete azt határozza meg: *quid sit musica quid musicus et cantor*; a II-ik könyv utolsó fejezete szól: *de proportionibus*. Megjegyzendő, hogy a renaissance kezdő betűk igen díszesek, több helyen azonban goth kezdő betűk vannak alkalmazva. A hangjegyek a szöveg közé vannak nyomva — s ezek alakja többféle és különböző metszetet árul el, maga a szerző is be akarván mutatni a régi codexekben divatozott hangjegyeket. A B. ív első oldalát egy metszet teszi: a scalak bemutatása. A 13-ik fejezethez »*de tonis*« egy kép van ábrázolva, mely négy fát tüntet elő gyökereivel és lombjaival, hogy a hangokat felfoghatóbbá tegye. Ezen lapon is a fekete festék fölé barna van nyomva. A második részben már egészen más jegyek vannak alkalmazva: fekete lapba fehérén bemetszve.

Az utolsó lapot, mely felül és oldalon szegélylyel van ellátva, egy vers s a colophon foglalja el.

A vers címe:

Carmen Joannis Lupuli Bodmanēnsis in circum-foraneum blateronem musicesque artis osorem.

A colophon az oldalozslop aljában van, s mint az oldajegyzetek góth betűkkel:

Impressus | Cracouie per | Florianū Un- | glerium in do- |
mo Reveren- | dissimi inchri- | sto patris dni | Erasmi Epi |
Plocensis |

A nyomás éve sehol sincs kitéve; a lengyel bibliographia 1518 tájára teszi.

A könyv egy vignettel végződik, melyben két angyal Krakó város czímerét tartja.

ARANYASI GELLÉRTFI JÁNOS CODEXE.

1462—1473-ból.

Közli: **Csontos János.**

A »Magyar Könyv-Szemle« legutóbbi füzetében kilátásba helyeztem azt, hogy Aranyasi Gellértfi János könyvmásoló codexének érdekes történetét e lapok legközelebbi füzetében külön cikkben fogom elmondani.

Beváltom ezennel ígéretemet, s a t. olvasó a jelen közleményben veszi Aranyasi Gellértfi János codexének történetét, bibliographiai leírását, végre a codexre vonatkozó észrevételeimet.

A tárgy irodalomtörténeti fontossága indokolja a terjedelmet, melyet e codex ismertetésének szentelünk. Magyarországi provenienciáján kívül figyelemre méltó annál fogva is, mert Horvát István és Toldy Ferencz boldogemlékü tudósaink jóhiszemű tévedései fűződnek hozzá.

Említett jeleseink ugyanis e codexet magyar codexnek tartották. Utánok ilyenek sorolják ezt fel más íróink is, kik Toldy óta magyar irodalomtörténetet írtak. A tévedést egyik a másiktól vette át, s azt ekkorig senki sem igazította helyre.

Legyen szabad ezt, a codex tüzetes ismertetése által, ez alkalommal megkísérletünk.

I.

Aranyasi Gellértfi János codexére Horvát István hívta fel legelőször a magyar tudományos világ figyelmét, midőn azt a »Tudományos Gyűjtemény« 1835-i folyamában a »magyar nyelv